

Vier wijkinloophuizen actief in de wijk

Vraaggericht en outreachend

Vier succesvolle wijkinloop huizen zijn het antwoord van kerkelijk Zeist op problemen die niet veel afwijken van die van een grote stad als Utrecht. Wijkinloophuizen zijn, naar buiten gericht en zetten in op samenwerking in de wijk. De kracht is dat ze dicht bij de bewoners staan. Iedereen kan binnenlopen tijdens openingstijden en de coördinator gaat even langs als er met een buurtbewoner iets aan de hand is. Opvallend is het huisbezoek bij sociaal isolement. De wijkinloophuizen lijken op buurtpastoraat, maar willen zichzelf niet zo noemen. In Zeist sprankelt de energie en de organisatie bloeit.

Twee coördinatoren aan het woord

Ina is coördinator van wijkinloophuis Vollenhove in Zeist, dat is ze al vanaf 2000. Mien Dittmar is coördinator van wijkinloophuis Lindenhuis.

Geef eens een voorval van deze week dat kenmerkend is voor het werk in het inloophuis?

Ik ben bezig met iemand die al een tijdje bij ons komt en die gaat van locatie naar locatie omdat hij geen eigen dak boven het hoofd heeft. Ik heb met hem een afspraak gemaakt met de Tussenvoorziening om te kijken of hij daar terecht kan. Dat betekent ondertussen overleggen met het wijkteam. Dat kost veel tijd. Dit zijn complexe hulpvragen. Het gaat om mensen die in een complexe situatie zitten en er zelf niet uitkomen. Ik vind het belangrijk om mee te gaan naar instanties. Er moet een heleboel gebeuren en mensen komen er zelf niet uit. Ik vind het belangrijk dat mensen niet verloren raken in allerlei instanties en paperassen.

Hoe is het zo gegroeid dat je dit soort vragen oppakt, was het een bewuste keuze?

Dat is binnen de stichting nog steeds een discussie, wat we wel doen en wat we niet doen. Dat verschilt per inloophuis. De wijken verschillen, de inloophuizen verschillen. Ik zie dat het andere inloophuis in een wijk staat waar mensen meer in staat zijn om zelf dingen op te zoeken. In Vollenhove is mijn aanpak meer nodig.

Een belangrijk aspect is dat er een warme overdracht is. Daar gaat het om. Als mensen door andere instanties goed geholpen worden, dan trek ik me terug. Maar ik zie bijvoorbeeld dat het bij Sociale Zaken vaak wat stroef loopt.

Wij hebben er voor gekozen om wijkgericht te werken, en dat doen we meer nadrukkelijk sinds de invoering van de WMO in 2015. Toen werden de sociale wijkteams ingesteld. Dus gingen we als wijkinloophuis ook meer wijkgericht werken. Wat wil wijkgericht zeggen: wij zijn een eerste aanspreekpunt. Mensen uit de wijk kunnen bij ons binnen lopen. Dat eerste aanspreekpunt zijn, is afgestemd met de andere partners in Zeist. We noemen ons de nulde lijn, de ogen en oren van de wijk.

Daarmee doen we veel meer dan alleen maar inloop. Er zijn activiteiten, klanten voor de voedselbank inschrijven en we werken ook outreachend, gaan vaak op huisbezoek. Wij zijn in de wijk en kijken wat er nodig is. Zo is het werk ook ontstaan: in de wijk gaan zitten en kijken wat er nodig is. Hebben mensen maaltijden nodig, dan gaan we maaltijden organiseren. Alles is vraaggericht. Wat is er nodig in de wijk, dat is ons belangrijkste uitgangspunt.

Hoe doe je dat, heb je voldoende tijd? Heb je genoeg vrijwilligers?

Ik merk dat de vrijwilligers soms beter weten wat er in huis gaande is dan ik, ze openen en sluiten, weten hoe het in de keuken zit. Dat hoef ik niet te doen en ik kan dan naar buiten.

Waar haal jij je inspiratie vandaan?

Een roeping vind ik een groot woord. Maar het is heel basaal, mensen moeten hun eigen weg kunnen vinden. Er moet eerst gezorgd worden voor een huis eten en dan pas kun je verder kijken.

Ik vind dat heel mooi om te doen. Als mensen rust krijgen en een plekje krijgen. Vanuit mijn geloof, niet zozeer in het woord, maar in de daad. Het is niet alleen 'volhouden', ik vind steeds de inspiratie en de moed om nieuwe dingen op te zetten.

Dat is het mooie. We hebben zo veel verschillende dingen op gepakt. We hebben in Vollenhove gekookt met kinderen en dat was de reden dat veel moeders met kinderen binnen kwamen. Rond lunchtijd was de koektrommel snel leeg. Ik begon me af te vragen of die kinderen wel gegeten hadden. Ik heb iemand van CJG uitgenodigd en gezegd, we doen geen programma. Kom gewoon bij ons aan tafel zitten. Na een paar keer kwam er een vraag. 'Mijn kleuter heeft zo'n moeilijk gedrag, wat moet ik er mee.' We wilden info geven over gezond eten. Maar vertel allochtone moeders niet hoe ze moeten koken. Dus zijn we begonnen met de kinderen. De kinderen gingen gezond koken. We zijn met de kinderen naar het Leger des Heils gegaan met wat ze gemaakt hadden. En ook de moeders kwamen eten wat de kinderen gemaakt hadden.

In deze wijk moet je soms bijzondere wegen bewandelen. De mensen zijn als de dood voor die organisaties, die halen kinderen uit huis. De medewerker van CJG wordt heel laagdrempelig binnengehaald. Die laat het gebeuren. Ik gaf haar de kans om vanuit een presentiebenadering dat vertrouwen op te bouwen.

Word je soms niet moedeloos?

Ik zou veel meer moeten doen. Er zijn nog zo veel mensen. In de flat is het moeilijk, je ziet het niet van buiten. Alles zit dicht. Dat maakt het heel lastig. De uitdaging is groot. Bij mensen die bij mij binnen komen, ga ik soms op bezoek. Dan weet ik dat het niet goed gaat en dan ga ik langs. Dan zijn we een aanvullende thuiszorg. Je zou toch in bed liggen en er is niemand. Je hebt goede mensen om je heen nodig.

Hoe kwamen de kinderen bij jullie terecht?

Sociale Zaken zei ons, dat ze merkte dat er veel alleenstaande moeder waren. Ik leerde ze kennen via de voedselbank, ik wil de mensen spreken die komen en die voor een herbeoordeling komen. We zijn daar wel mee aan het stoeien geweest. Het is moeilijk om kinderen in huis te hebben. Vrijwilligers hebben er moeite mee. We hebben de tijd opgesplitst in tijden dat er wel kinderen komen en tijden dat er geen kinderen komen. Dan blijft het ook voor de andere gasten rustig.

Dus dat die kinderen bij ons kwamen, dat komt door de verbinding die we hebben met de andere organisaties in de wijk. Die verbinding is heel belangrijk. Ik ben een spin in het web. Ik heb contact met die en die en die en ik je verbind: de nulde lijn. Voedselbank, minima-netwerk zijn heel belangrijk. Dat lag stil, dat willen we nu weer opbouwen, want die organisaties hebben geen contact met elkaar.

Project isolement

Die verbinding is heel belangrijk. Dat doen jullie heel laagdrempelig en heel eenvoudig. Outreachend: voorbeeld project over sociaal isolement. Kun je daar iets over vertellen?

Sociaal isolement gaat verder dan eenzaamheid. Los van de inloophuizen kijken we of er mensen zijn die in sociaal isolement zitten die geen behoefte hebben aan contact. We hebben extra geld en via woningbouwvereniging, sociaal team, zoeken we ze op. Soms lukt het alleen via de intercom. We proberen contact te krijgen. Verhalen. Kan dat nog met de huidige

privacy regels? Wij moeten ons houden aan de privacy. Soms gaat de grens te ver. Het gaat om het belang van de mensen. Ik durf daarin mijn eigen grenzen op te zoeken. Mien Dittmar gaf voorbeelden hoe soms na lang zoeken toch ineens het ijs gebroken was, doordat ze een ver familielid kende van iemand die ze bezocht, of doordat er opeens een hobby boven tafel kwam. Soms gebeurt dat pas na een jaar.

Historie

In 1988, is de Stichting Kerk en Samenleving Zeist opgezet, in de Staatsliedenbuurt. Na de Tweede Wereldoorlog kwam de tijd van de wederopbouw die gekenmerkt werd door solidariteit en veel woningnood. Daarop volgde het opbouwen van de verzorgingsstaat. Na de crisis van de jaren tachtig is het individualisme opgekomen. Werk komt vóór solidariteit. De wal keerde het schip. Op den duur groeide het besef dat er iets moest gebeuren om mensen meer op elkaar betrokken te laten zijn. Initiatiefnemers waren de kerken en de Koepel. De inbreng van de kerken werd overgenomen toen Kerk en Samenleving Zeist tot stand kwam. In 1992 opende het eerste inloophuis: Het Lindenhuis. Inmiddels draaien in Zeist vier inloophuizen: Vollenhove, Zeist-West en Zeist-Centrum zijn erbij gekomen. Kenmerken: Oecumenisch en diaconaal.

De eerste jaren waren moeizaam. "Er was nog geen plek waar je activiteiten kon organiseren. En waar konden bewoners je in geval van 'nood' vinden? En daar komt bij dat er vrees was dat de kerken bezig waren met 'zieltjes winnen'. Bewoners vonden het vreemd en konden zich bijna niet voorstellen dat 'aanwezig zijn in de wijk zonder iets te pretenderen', het motto was van de stichting en daarmee impliciet van de kerken. En toch is het werk met dat motto gestart en voortgezet. Een weg van lange adem en doorzetten."

Toekomst:

De WMO krijgt binnen de gemeente steeds meer handen en voeten. Kerk en Samenleving blijft zich altijd richten op de zwakkeren in de samenleving. Kenmerken nu zijn:

- Financieel gezond
- Goed georganiseerd
- Goed bestuur
- Goede positie in de gemeente.

De opdracht die de wijkinloophuizen zichzelf hebben gegeven is diaconaal, niet missionair. Wederkerigheid staat – waar mogelijk – hoog in de wensenlijst. Verbindingen met de kerken en met de vrijwilligers is van groot belang. De betrokken kerken en kerkbesturen kennen de behoeften van de mensen in de wijken.

Vooraf de laatste 8 jaar is de erkenning van de maatschappelijke waarde van de wijkinloophuizen in Zeist sterk toegenomen.

Meer informatie over de Stichting Kerk en Samenleving Zeist

De vier wijkinloophuizen in Zeist vallen onder de Stichting Kerk en Samenleving Zeist, die in september 2018 dertig jaar bestaat. Het is een initiatief van vijf kerken. Alle vier de wijkinloophuizen richten zich op de bewoners in de wijk, met inloop en activiteiten enerzijds, en door huisbezoeken bij isolement anderzijds. De contacten met de netwerkpartners verlopen goed, bijvoorbeeld met het minima-netwerk, de Sociale Dienst, en Kwintes. De gemeente Zeist plaatste computers in de inloophuizen, waar wijkbewoners gratis gebruik van kunnen maken. De wijkinloophuizen hebben zich aangesloten bij 'De grootste gehaakte deken ter wereld'. Op de Dag van de Mantelzorg openden de wijkinloophuizen speciaal voor mantelzorgers hun deuren tijdens een koffie-uurtje. Ieder inloophuis heeft een betaalde coördinator voor 0,5 fte. Er zijn in totaal 108 vrijwilligers, de meesten vanuit de kerken, anderen vanuit de wijken. Jongeren kunnen een maatschappelijke stage doen. Aan elk inloophuis is een PR-vrijwilliger verbonden en met elkaar vormen zij een PR-team onder leiding van één van de coördinatoren. De inkomsten komen van de organiserende kerken, de gemeente, de woningbouwvereniging, lokale en landelijke fondsen.

Wijkinloophuis het Lindenhuis

Het Lindenhuis is geopend in 1992, toen de problemen rond armoede en eenzaamheid in de Verzetswijk steeds erger werden. In deze wijk uit het begin van de jaren zestig is de sociale cohesie minimaal. Dit oudste inloophuis van Zeist biedt maaltijden, spreekuur van de coördinator, spreekuur van een pastor, huiswerkbegeleiding, naailes en computerles. De coördinator werkt samen met Buurthulpdienst en het buurtinitiatief 'Buren in het Staatsliedenkwartier' voor een welkom aan vluchtelingen. Zij maakt deel uit van het overleg met netwerkpartners zoals thuiszorg, fysiotherapie en huisartsen over signalering en doorverwijzing bij kwetsbare ouderen. De coördinator doet huisbezoek aan mensen in sociaal isolement.

Wijkinloophuis Vollenhove

Dit wijkinloophuis is gevestigd in een flatje op de begane grond van een gigantische L-flat uit 1968 - destijds het grootste appartementencomplex van Europa. Een flatgebouw met 1.500 mensen van 92 nationaliteiten. Het huisnummer - 1095 - zegt het al. Het inloophuis biedt activiteiten zoals maaltijden, hulp en advies, uitgiftepunt voor de Voedselbank, naai-, computer - en taallessen. De coördinator participeert in het huisbezoek bij sociaal isolement, deelname aan het minima-netwerk en overleg met het wijkteam. In 2013 is huis-aan-huis aangebeeld om meer bekendheid te krijgen. Het wijkinloophuis Vollenhove is geopend in 1997.

Wijkinloophuis Zeist-West

Dit inloophuis is gevestigd in een kerkgebouw. Het ligt in een winkelcentrum van midden jaren '70, dat nu gerenoveerd wordt. Hier zijn de illusies van die tijd nog zichtbaar aanwezig. Zeist-West is een vergrijsde wijk met veel flatwoningen en een sterk multiculturele bevolking. Het inloophuis biedt activiteiten zoals naai-, computer - en taallessen en creatieve workshops. Het is tevens uitgiftepunt voor de Voedselbank. De coördinator participeert in het platform wijknetwerk. Het inloophuis draait sinds 2010 en is indertijd opgezet door de PKN-gemeente in Zeist-West, de Welzijnsorganisatie en Stichting Kerk & Samenleving. De PKN-gemeente heeft het inloophuis vanaf de start ruimschoots van vrijwilligers voorzien.

Wijkinloophuis Zeist-Centrum

Dit inloophuis, dat in 2017 opende, ligt tussen sociale huur woningen uit de jaren zeventig en tachtig, aan de rand van het centrum. Enigszins verscholen achter het winkelgebied, in een hoekje waar meer laagdrempelige hulporganisaties gevestigd zijn, zoals het Leger des Heils en de Rechtswinkel. Het inloophuis biedt inloop met wekelijks een eenvoudige lunch, het ommetje door het centrum, een vrouwenochtend, een opvoedspreekuur verzorgd door een pedagoge, levensboeken maken en een spreekuur door sociaal raadslieden. Gezellig is het zitje op het pleintje voor het inloophuis en het eigen groentetuintje. Er is de mogelijkheid om hulp te vragen bij het opruimen van het eigen huis. De coördinator doet huisbezoek bij mensen in sociaal isolement en doet mee met het overleg van het wijkteam.

Samen kun je meer

Tijdens de landelijke netwerkdag werden ook bezoeken gebracht aan de organisaties waarmee nauw wordt samengewerkt. Dat zijn de Tussenvoorziening voor wanneer iemand dakloos is of dreigt te worden. 'Gewoon Samen' betreft jongeren bij vrijwilligerswerk. De Weggeefwinkel ligt tussen de grote flats, dicht bij inloophuis Vollenhove. Het is een ontmoetingspunt in de buurt geworden. Samen Oplopen, in 2011 gestart, is een project waarin informele en formele zorg samenkomen. Gezinnen met veel stress of meerdere problemen tegelijk, krijgen ondersteuning van vrijwilligers die 'vriendelijke en brede steun' kunnen bieden in de leefwereld van het gezin. Door de samenwerking is er een sterk vangnet in de stad.

Stichting Kerk en Samenleving: www.kerk-en-samenleving.nl.

Dit artikel is geschreven naar aanleiding van de landelijke netwerkdag van Netwerk DAK in Zeist op 8 november 2018.

